

Ομιλία του Γεωργίου Λαζουρά, Δημάρχου Καλαβρύτων Εκφωνήθηκε στον Καθεδρικό Ναό της Μαρτυρικής πόλης των Καλαβρύτων στις 13-12-2016.

Υπάρχουν, μερικές στιγμές, που, το «πριν» και το «μετά», διαχωρίζονται, τόσο βίαια και τόσο καθοριστικά, που σημαδεύουν, για πάντα, τον ιστορικό χρόνο αλλά και τον ατομικό βίο. Μια τέτοια στιγμή, είναι η 13η Δεκεμβρίου 1943, στα Καλάβρυτα. Στα Καλάβρυτα, που, μέχρι, τότε, πορεύονταν, ήρεμα και ειρηνικά, αποτελώντας, το διοικητικό, εμπορικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο ολόκληρης της επαρχίας Καλαβρύτων, με ξεχωριστές επιδόσεις, στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή των κατοίκων τους, στις τέχνες, στα γράμματα, στον πολιτισμό και στη διατήρηση των πατροπαράδοτων παραδόσεων και εθίμων. Είναι η στιγμή, του ολοκληρωτικού αφανισμού του ανδρικού πληθυσμού της πόλης, της καταστροφικής πυρπόλησης όλων των κτιρίων, και των γυναικών που απέμειναν για να βιώσουν την ανείπωτη τραγωδία: Να θάψουν, με τα ίδια τους τα χέρια, άντρες, γονείς, αδέρφια και γιουούς, μέσα σε μια, κατεστραμμένη και λεηλατημένη, πολιτεία.

Ένα μεγάλο μέρος, από το χρονικό του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, περιλαμβάνει, προσπάθειες αντίστασης των κατακτημένων λαών και πράξεις αντεκδίκησης των ναζί κατακτητών. Ωστόσο, στην τραγωδία των Καλαβρύτων, δεν υπάρχει καμιά λογική, καμιά αίσθηση αναλογίας, καμιά απολύτως δυνατότητα ερμηνείας ή εξήγησης. Είναι η φρίκη γυμνή, η απώλεια κάθε έννοιας πολιτισμού, ένα αιώνιο στίγμα για τους θύτες, και ένα εξίσου αιώνιο, όσο και βάνουσο, αποτύπωμα στη ζωή των Καλαβρυτινών και των Καλαβρύτων. Η 13η Δεκεμβρίου του 1943, στα Καλάβρυτα, υπήρξε και παραμένει ένα «μνημείο» ομαδικού θανάτου και εγκλήματος, από αυτά, που διατηρούνται, για πάντα, ενεργά στις μνήμες και στις ψυχές των ανθρώπων.

Τα Καλάβρυτα, επιλέχθηκαν και χτυπήθηκαν, τόσο σκληρά για ένα ειδικό λόγο. Μια μικρή πόλη, που ήταν, γνωστή, στην Ελλάδα και στον κόσμο, από τον πρωταγωνιστικό ρόλο της, στην έναρξη της επανάστασης του 1821. Αλλά και ταυτόχρονα, ήταν, το κέντρο, μιας περιοχής, στην οποία είχε αναπτυχθεί, σε μεγάλο βαθμό, η Εθνική αντίσταση. Αυτή, την πόλη-σύμβολο, του αγώνα για την εθνική παλιγγενεσία και το κέντρο μιας ευρύτερης αντιστασιακής περιοχής, θέλησαν να καταστρέψουν, ολοσχερώς, οι Γερμανοί κατακτητές, για να στείλουν, το δικό τους μήνυμα, σε όλη, την Ελλάδα. Μόνο που, τα κατεστραμμένα κι αιμόφυρτα Καλάβρυτα, μετατράπηκαν σε σύμβολο ενότητας ολόκληρου του αγωνιζόμενου ελληνισμού και σε αιώνιο και διεθνές στίγμα, για τη βαρβαρότητα, των ναζί και του φασισμού.

Το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1943, οι δυνάμεις της Βέρμαχτ, έχουν αναλάβει, ευρύτερες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, στην επαρχία Καλαβρύτων.

Μέσα σε αυτό, το γενικότερο πλαίσιο, οργανώνεται η «Επιχείρηση Καλάβρυτα», που κράτησε το διάστημα, 5-15 Δεκεμβρίου 1943 και εξελίχθηκε σε μια από τις πλέον βίαιες και αιματηρές επιχειρήσεις του τακτικού γερμανικού στρατού (της Βέρμαχτ), σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Οι Γερμανικές δυνάμεις, μπήκαν στα Καλάβρυτα τη Πέμπτη στις 9 Δεκεμβρίου 1943, αφού, προηγουμένως, έσπειραν τον όλεθρο και την καταστροφή σε όλα τα χωριά των Καλαβρύτων, από τα οποία πέρασαν (Μάνεσι, Λαπάτα, Άνω και Κάτω Λουσοί, Ρογοί,

Μέγα Σπήλαιο, Κάτω Ζαχλωρού, Βραχνί, Σούβαρδο, Σκεπαστό, Παγκράτι, Αγία Λαύρα, Κλειτορία). Γύρω, από τα Καλάβρυτα, δημιουργήθηκε, ένας ασφυκτικός κλοιός, ώστε, να είναι αδύνατη, κάθε απόπειρα διαφυγής. Ταυτόχρονα παρασχέθηκαν στους κατοίκους ψευδείς διαβεβαιώσεις, ότι, δεν πρόκειται, να πάθει κανείς τίποτα και πως στόχος τους ήταν, μόνο, η εξόντωση των ανταρτών.

Την 13η Δεκεμβρίου 1943 ο χρόνος, στα Καλάβρυτα, σταμάτησε. Οι δείκτες του ρολογιού της Εκκλησίας δείχνουν την ώρα: 2 :34'.

Η 13η του Δεκέμβρη του '43 χαραχτηκε στη μνήμη του Έθνους ως η πιο μαύρη μέρα της Κατοχής.

Η μέρα που η πόλη, ανυπεράσπιστη, βρέθηκε αντιμέτωπη, με το μίσος και τη μανία των κατακτητών Ναζί.

Η διαταγή ήταν, να συγκεντρωθούν, όλοι οι κάτοικοι των Καλαβρύτων, στο Δημοτικό Σχολείο και να έχουν μαζί τους τρόφιμα για μια ημέρα και από μία κουβέρτα. Στο κτίριο του Δημοτικού σχολείου, έγινε ο διαχωρισμός που ήταν, ταυτόχρονα και παντοτινός αποχωρισμός. Τα γυναικόπαιδα, κλείστηκαν στο σχολείο και όλοι οι άντρες, από 14 χρονών και πάνω, οδηγήθηκαν σε φάλαγγες, στην κοντινή ράχη του Καπή, που θα γίνει ο τόπος της εκτέλεσής τους και που θα πορευθούμε, τιμητικά, στη μνήμη και τη θυσία τους, σε λίγο.

Οι γυναίκες, στο Δημοτικό Σχολείο, ζουν στιγμές αλλοφροσύνης. Φωνάζουν, σιωπούν και παρακαλούν το Θεό, για έλεος. Προσπαθούν να μαντέψουν, το χειρότερο.

Την ίδια ώρα φλόγες υψώνονται μεσούρανα. Οι Γερμανοί πυρπολούν τα λεηλατημένα σπίτια .Η πόλη καίγεται.

Οι φλόγες, ζώνουν, το κτίριο του σχολείου. Πανικός. Μια μάζα από γυναίκες και παιδιά κινείται αλαφιασμένη από τον ένα τοίχο στον άλλον. Τα μάτια τους πέφτουν, μιά στο δρόμο που πήρε τους άνδρες μακριά τους και μιά στα σπίτια που καίγονται.

Οι άνδρες έχουν φτάσει στο τέρμα του τελευταίου, της ζωής τους, δρόμου.

Στο ξαγνάντεμα του γυμνού Τόπου, οι τελευταίες ελπίδες τους χάνονται στην θωριά των στημένων πολυβόλων. Η αγωνία θεριεύει. Ο Γερμανός Διοικητής, τους παραπλανά, δίνοντάς τους το λόγο της στρατιωτικής του τιμής, πως, δεν πρόκειται, να πάθουν τίποτε.

Από εκεί ψηλά βλέπουν τα σπίτια τους να καίγονται, κόπους χρόνων να γίνονται στάχτες.

Όταν δίνεται το σύνθημα της εκτέλεσης διαδραματίζονται στιγμές απερίγραπτες. Τα στερνά λόγια, το στερνό αγκάλιασμα, πνίγεται στο μουγκρητό των μυδραλιοβόλων. Ο θάνατος επιβάλλει τη νεκρική σιγή του.

Ο τόπος ριγά, το αίμα ποτίζει την στείρα γη του Καπή. Βόγγοι και ουρλιαχτά. Μαρτύριο ανείπωτο.

Φεύγουν οι άνδρες, με ψυχή γεμάτη από φόβο. Μα όχι για το δικό τους θάνατο, αλλά, για την ζωή των γυναικών και των παιδιών τους, που αλαλάζουν κλεισμένα στο σχολείο.

Το πανικόβλητο πλήθος των γυναικόπαιδων, στο Δημοτικό Σχολείο, σπάζει τα παράθυρα, ανοίγει τις πόρτες και ξεχύνεται στους δρόμους.

Γυναίκες και παιδιά, σκορπίζονται, τρέμοντας, ανάμεσα στις φλόγες. Προχωρούν μακριά από τα σπίτια, στα χωράφια, στα αμπέλια, μα οι άνδρες, πουθενά.

Μια κραυγή, απόκοσμη, σκίζει τον αέρα με το θλιβερό μαντάτο.
«Γυναίκες.....σκότωσαν τους άντρες μας, στη Λάκα του Καπή».

Ανηφορίζουν, με κομμένη την ανάσα, στην πλαγιά, τα γόνατά τους κόβονται.

Οι Γερμανοί φεύγουν τραγουδώντας, αφήνοντας πίσω τους στο θυσιαστήριο του Καπή, γραμμένο με το αίμα αθώων, το ποινικό μητρώο μιας εποχής.

Οι γυναίκες φτάνουν αλαφιασμένες στο λόφο για να αντικρίσουν το πιο φριχτό, το πιο σκληρό, το πιο απάνθρωπο θέαμα.

Σκύβουν στην αιματοβαμμένη γη, τη γεμάτη από τα νεκρά κορμιά των αγαπημένων τους. Μπλέκονται με τους νεκρούς τους, σφίγγουν στην αγκαλιά τους τα άψυχα κορμιά τους, τους καλούν απεγνωσμένα να γυρίσουν.

Σαν ένας χορός αρχαίας τραγωδίας υψώνουν τα χέρια στο ουρανό, θρηνούν, καταριούνται, αναρωτιούνται γιατί.

Οδύνη και πόνος. Σπαραγμός και θρήνος.

Η αβάσταχτη δοκιμασία της μάνας, που θάβει τους γιους, στους ρηχούς τάφους. Σκαλίζει με τα νύχια της, την παγωμένη γη του Δεκέμβρη, για να φυλάξει τα κορμιά των αγαπημένων. Διαβάζει τρισάγιο, με μοιρολόγια.

Μια δοκιμασία, που κράτησε μέρες, μήνες, χρόνια.

Και ήρθε ύστερα ο σκληρός αγώνας της επιβίωσης, μέσα στα χαλάσματα. Της ζωής, που έπρεπε να ζήσει, για τα ορφανά που της απόμειναν.

Μια πάλη, που βάσταξε χρόνια, στην πόλη των νεοσκαμμένων τάφων, που φωτιζόταν από τα αναμμένα καντήλια, στα μνήματα των εκτελεσθέντων, βυθισμένη στον αιώνιο πόνο.

Οι Καλαβρυτινές μανάδες, οι ηρωίδες αυτού του τόπου, ανέβηκαν το δικό τους Γολγοθά.

Μέσα στη φρίκη και την απόγνωση έθαψαν τους νεκρούς τους, προστάτευσαν τα παιδιά, που τους απέμειναν, ξανάχτισαν το σπιτικό τους και ανάστησαν την πόλη.

Αντιπάλεψαν τα μύρια δεινά που τους κληροδότησε το μεγάλο φονικό, δεν σταμάτησαν να μας διδάσκουν, την αξία, της απλής, αληθινής ζωής.

Το δράμα της πόλης υπήρξε τραγωδία δίχως κάθαρση. Όσοι επέζησαν, οι χήρες, τα ορφανά και οι 13 διασωθέντες άνδρες έζησαν την απόλυτη οδύνη.

73 χρόνια έχουν περάσει από την τραγική Δευτέρα της 13ης Δεκεμβρίου 1943, την «πιο μαύρη ημέρα της Κατοχής», τη Μεγάλη Παρασκευή των Καλαβρύτων.

Η ιστορική έρευνα έχει δώσει, ήδη, τη δική της ανένδοτη απάντηση. Η «Επιχείρηση Καλάβρυτα» ήταν ένα μαζικό προσχεδιασμένο έγκλημα, που στόχευε να αφανίσει τα Καλάβρυτα. Την πόλη με την μακραίωνη ιστορία, τη γη των ηρώων, που δίδαξε παλικάριά και γενναιότητα, το ισχυρό αντιστασιακό κέντρο, που πρωτοστάτησε στους αγώνες της πατρίδας μας, για ελευθερία και προκοπή.

Οι αμέτρητοι νεκροί των Καλαβρύτων, του Διστόμου, του Κομμένου, του Χορτιάτη, της Κανδάνου, αλλά και όλων των άλλων Μαρτυρικών τόπων, στην Ελλάδα και στον κόσμο, δεν υπήρξαν απλά θύματα ενός ακόμη πολέμου, από τους πολλούς, που γνώρισε η ανθρωπότητα.

Δεν υπήρξαν θύματα, των λεγόμενων “παράπλευρων”, απωλειών του πολέμου.

Υπήρξαν θύματα εσκεμμένων ενεργειών μαζικής έκτασης, αθώα θύματα ενός προμελετημένου και καλά σχεδιασμένου εγκλήματος. Υπήρξαν θύματα, παρανοϊκών

εγκληματικών εγκεφάλων, που περιφρονούσαν την ανθρώπινη ζωή, που απαξίωναν το λαό, που ονειρεύτηκαν την παγκόσμια κυριαρχία, βασισμένοι στη ρατσιστική φυλετική καθαρότητα, στη γενοκτονική εξαφάνιση των αντιπάλων. Εγκεφάλων, που πίστευαν στην απεχθή και καταδικαστέα ιδεολογία του ναζισμού και του φασισμού.

Θύματα αυτής της βαρβαρότητας έπεσαν και οι δικοί μας άνθρωποι.

73 χρόνια κύλησαν, από τότε, και ενώ, για κάθε έγκλημα υπάρχει τιμωρία, υπάρχει δικαιοσύνη, εντούτοις, στην περίπτωση των Καλαβρύτων αλλά και του συνόλου των Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών της Ελλάδας, η Δικαιοσύνη αυτή, δεν έχει αποδοθεί, μέχρι σήμερα.

Η σημερινή επέτειος σηματοδοτεί την αντίσταση της Μνήμης, που παραμένει ζωντανή, ανατροφοδοτείται και μεταλαμπαδεύεται στις γενιές των νέων ανθρώπων, ορίζει και εμπνέει. Είναι και θέλουμε να παραμείνει ημέρα περισυλλογής και αυτοκριτικής.

Ο δικός μας αγώνας σήμερα είναι να διατηρήσουμε τη Μνήμη ως εφελτήριο και ως αναλάμποντα φάρο, για τους σύγχρονους αγώνες, για την αντιμετώπιση της πρωτοφανούς οικονομικής κρίσης που μαστίζει τη χώρα μας, για την υπεράσπιση της εθνικής ακεραιότητας και αξιοπρέπειας, για καλύτερη παιδεία, για καλύτερο περιβάλλον, για μια καινούργια κοινωνική συνείδηση, συνείδηση αλληλεγγύης, για τη δημιουργία μιας πατρίδας, όπου όλοι και ιδιαίτερα οι νέοι, θα μπορούν να ζουν, με το όνειρο μιας καλύτερης ζωής.

Από την Ιστορική και Μαρτυρική Πόλη των Καλαβρύτων στέλνουμε σήμερα με απόλυτη δύναμη το μήνυμά του Τόπου μας για Αντίσταση στη Λήθη των καιρών μας. Είμαστε υποχρεωμένοι να αγρυπνούμε, είμαστε υποχρεωμένοι να θυμόμαστε. Για ένα καλύτερο εθνικό και παγκόσμιο μέλλον.

Κυρίες και Κύριοι συγγενείς των θυμάτων,

Αγωνιούμε και αγωνιζόμαστε να είμαστε συνεπείς στη μεγάλη αυτή υπόθεση της Μνήμης.

Οι δικοί σας άνθρωποι, το μεγάλο κομμάτι της ζωής σας που χάθηκε, οι νεκροί μας, είναι εδώ, παρόντες σ' αυτή την πόλη που κοιτάζει με αισιοδοξία το αύριο, είναι παντού, όπου αδικημένος και αδικούμενος στον κόσμο.

Είναι εδώ, παρόντες σ' αυτόν τον τόπο που κάποιες φορές δείχνει να θαμπώνεται από τις καινούργιες προκλήσεις, μα πάντα ανασαίνει και ζει κάτω από τον προστατευτικό ίσκιό των νεκρών του παίρνοντας δύναμη για να συνεχίσει στο μέλλον.

Ελάχιστο χρέος μας, προς αυτούς, να τους τιμούμε και να τους θυμόμαστε πάντα και να βιώνουμε το συγκλονιστικό μήνυμά της θυσίας τους.

Ο Δήμαρχός μας, Γεώργιος Λαζουράς, ο οποίος είχε προγραμματίσει να ήταν ο κεντρικός ομιλητής σήμερα, συμπλήρωσε στον λόγο μου, το **παρακάτω διαρκές προσκλητήριο:**

Αξιότιμοι κύριοι Επίσημοι, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί νέοι μας,

Από εδώ, από τα μαρτυρικά Καλάβρυτα, **σαλπίζουμε προσκλητήριο προς όλους, τους ανθρώπους της γης, ένα προσκλητήριο, διαρκές, μόνιμο και παντοτινό, ένα προσκλητήριο, που ο ποιητής του Ολοκαυτώματος των Καλαβρύτων, των "Καλαβρύτων του 1943", ο αείμνηστος νομικός, ποιητής, λογοτέχνης, πολιτικός,**

διπλωμάτης και αγωνιστής της Δημιουργίας, ο Γιάννης Κουτσοχέρας, σάλπιζε και διαλαλούσε, ήδη, από το 1943 με τους πιο κάτω λιτούς, δωρικούς και επικούς στίχους του, που είχαν διαχρονική και αιώνια αξία.

“Κάθε χρόνο να ερχόσαστε,
Άνθρωποι της γης μας,
της Ανατολής,
της Δύσης,
του Βορρά,
του Νότου,

Πιότερο από τους πιότερους,
Να έρχονται τα νιάτα,

Τραγουδώντας την ειρήνη
Να ερχόσαστε.

Κι αποθέτοντας ευλαβικό κλαδί του ελάτου
την κραυγή να ακούσετε τη μαρτυρική,
της γης,
του ουρανού,
των επέκεινα,

Και η κραυγή τους και η κραυγή μας.

Ποτέ πια!

Ποτέ πια πόλεμος

Ποτέ!...

Ειρήνη, Φιλία και Συναδέλφωση των Λαών.”